

Eftirvagn

NÁMSKRÁ

fyrir eftirvagnaréttindi

FLOKKUR CE/DE

UMFERÐARSTOFA

Janúar 2005

Umferðarstofa

SAMGÖNGURÁÐUNEYTIÐ
Hafnarhúsinu við Tryggvagötu 150 Reykjavík
kennitala: 550269 - 1639
sími: 545 8200, bréfastími: 562 1702,
netfang: postur@sam.stjr.is,
veffang: <http://www.samgonguraduneyti.is>

Tilvísun:
SAM04020091/601
14. janúar 2005
BÁB/--

Með tilvísun til 3. mgr. 26. gr. reglugerðar um öskurteini, nr. 501 frá 11. ágúst 1997, staðfestir ráðuneytið hér með eftirtaldir námskrár:

- I. Námskrár fyrir aukin ökuréttindi:
  - a. Námskrá fyrir almennt nám til aukinna ökuréttinda (grunn nám).
  - b. Námskrá fyrir vörubifreiðaréttindi (flokkur C).
  - c. Námskrá fyrir höpbifreiðaréttindi (réttindi til farþegaflutninga í atvinnuskyni, fyrir flokk D).
  - d. Námskrá fyrir leigubifreiðaréttindi (réttindi til farþegaflutninga í atvinnuskyni, fyrir flokk B).
  - e. Námskrá fyrir eftirvagnaréttindi (flokkur CE/DE).
- II. Námskrá fyrir eftirvagnaréttindi (flokkur BE).

Námskrárnar eru samdar og gefnar út af Umferðarstofu og voru sendar ráðuneytinu með bréfi, dagsettu 24. maí 2004.

Námskrárnar skulu taka gildi 1. apríl 2005 þó þannig að ökuþróf, byggð á ákvæðum þeirra, skulu fara fram frá og með 1. maí 2005. Ökunemar, sem hefja nám í öskuskóla fyrir 1. apríl 2005, mega ljúka prófi samkvæmt eldri námskrá, útgefinni 4. ágúst 1993, fari prófið fram fyrir 1. júní 2005.

Sturla Böðvarsson

Sigurbergur Björnsson

**Námskrá fyrir aukin ökuréttindi
Framhaldsnám – flokkur CE/DE
stór eftirvagn**

Efnisyfirlit

1.	SKIPULAG ÖKUNÁMS	3
1.1	INNGANGUR	3
1.2	MEGINMARKMIÐ	3
1.3	SKIPAN NÁMS.....	5
2.	EFTIRVAGNAR	7
2.1	MARKMIÐ.....	7
2.2	EFNISÞÆTTIR	7
2.3	KENNSLUMARKMIÐ OG PRÓFKRÖFUR	8
2.3.1	Gerðir og búnaður eftirvagna	8
2.3.2	Stjórnun stórra eftirvagna.....	8
2.3.3	Farmur - öryggisþættir	9
2.4	EFNISTÖK	9
3.	VERKLEG KENNSLA	10
3.1	MEGINMARKMIÐ	10
3.2	ALMENNAR ÁBENDINGAR TIL ÖKUSKÓLA	10
3.3	KENNSLUMARKMIÐ OG PRÓFKRÖFUR	11
3.3.1	Öryggisskoðun ökutækis.....	11
3.3.2	Sérstakar leikniæfingar	12
3.3.3	Akstur í umferð.....	12
4.	PRÓFLÝSING	14
4.1	PRÓFFERLIÐ	14

4.2	VERKLEGT PRÓF.....	14
4.2.1	Munnlegt próf	15
4.2.2	Æfingar á lokuðu svæði	16
4.2.3	Aksturspróf	19
4.3	PRÓFBIFREIÐIN.....	19
4.4	PRÓFDÆMING.....	20
4.5	PRÓFSTAÐUR	20
4.6	TÍMALENGD PRÓFS	21

1. SKIPULAG ÖKUNÁMS

1.1 Inngangur

Umferðarstofa setur námskrá fyrir hvern flokk ökuréttinda, að höfðu samráði við Ökukennarafélag Íslands. Samgönguráðherra staðfestir námskrá. Námskrá skal kveða á um þekkingu, hæfni og leikni sem umsækjandi þarf að hafa til að öðlast aukin ökuréttindi.

Nám til aukinna ökuréttinda skal fara fram í ökuskóla sem hefur starfsleyfi Umferðarstofu, sbr. reglugerð nr. 327/1998 um löggildingu ökukennara og starfsleyfi ökuskóla.

Námskrár til aukinna ökuréttinda eru sex, **námskrá fyrir grunnám** og fimm námskrár fyrir framhaldsnám, ein fyrir hvern flokk, **C, D, BE, CE/DE og réttindi á leigubifreið**.

Í námskrá fyrir grunnám eru fyrirmæli um tilskilið bóklegt nám til undirbúnings framhaldsnáms fyrir aðra flokka. Í námskrám fyrir framhaldsnám eru fyrirmæli um bóklegt og verklegt nám fyrir:

- flokk C, vörubifreið,
- flokk D, hópbifreið með réttindum til farþegaflutninga í atvinnuskyni,
- flokk BE, stór eftirvagn fyrir fólksbifreið,
- flokk (CE/DE), eftirvagn fyrir stór ökutæki og
- réttindi til farþegaflutninga í atvinnuskyni fyrir flokk B (leigubílaréttindi).

1.2 Meginmarkmið

Í allri kennslu og þjálfun ökunema sem sækja um aukin ökuréttindi skal hafa það að meginmarkmiði að neminn:

- sé fær um að stjórna stórum ökutækjum sem og bifreiðum til farþegaflutninga í atvinnuskyni með fullri árvekni og af færni, framsýni og öryggi.
- hafi innsýn í og skilning á hættum og erfiðleikum sem stjórnendur atvinnubifreiða mæta í umferðinni og á hvern hátt hann geti stuðlað að betri umferðarmenningu.
- þekki umferðarreglur til hlítar og þekki önnur laga- og stjórnvaldsfyrirmæli er lúta að umferð og ökutækjum.
- kunnir góð skil á ökutækjum í þeim flokki ökuréttinda sem hann er að afla sér réttindi til að mega aka og að hann geti fylgst með því að þau sé í öruggu og lögmæltu ástandi og viti hvernig skuli bregðast við bilunum eða göllum sem upp geta komið.
- þekki ýmsa þætti er snerta starf ökumanna á vörubifreiðum, hópbifreiðum eða bifreiðum til farþegaflutninga í atvinnuskyni.
- þekki þá andlega og líkamlega þætti sem takmarka mannlega getu við akstur.
- sýni öðrum vegfarendum ábyrgð og tillitsemi, einkum þeim sem eru berskjaldaðir og varnarlausir í umferðinni. Að hann geri það að metnaðarmáli sínu að vera öðrum góð fyrirmynd í umferðinni.

Þessum markmiðum skal ná með því að nemi stundi fræðilegt og verklegt nám í ökuskóla áður en hann gengst undir próf.

Eftir að hafa sýnt fullnægjandi árangur í prófum hefur hann uppfyllt kröfur um nám og próf til að fá útgefin ökuréttindi til að stjórna bifreið sem er meira en 3.500 kg að leyfðri heildarþyngd, hópbifreið, eftirvagni þyngri en 750 kg eða bifreið til farþegaflutninga í atvinnuskyni (leigubifreið).

1.3 Skipan náms

Námi til aukinna ökuréttinda er skipt í **grunnám** og **framhaldsnám**;

Í **grunnámi** eru kenndar fjórar námsgreinar í alls 52 kennslustundir.

- Umferðarfræði (UF) – 12 stundir.
- Umferðarsálfræði (US) – 12 stundir.
- Bíltækni (BT) – 12 stundir.
- Skyndihjálpi (SK) – 16 stundir.

Eftir grunnám velur nemi þá braut í framhaldsnámi sem varðar þau auknu ökuréttindi sem hann vill öðlast.

Í **framhaldsnámi** eru þessar námsgreinar:

- Stór ökutæki (SÖ) - 32 stundir.
- Ferðafærni (FF) – 16 stundir.
- Eftirvagnar (EV) – 4 stundir.

Lágmarksfjöldi kennslustunda í fræðilegri og verklegri kennslu til aukinna ökuréttinda má sjá í meðfylgjandi töflu.

Réttindaflokkur	Framhalds nám	Fræðilegt nám alls	Verklegt nám
Vörubifreið flokkur C	SÖ 32	84	12
Hópbifreið flokkur D, farþegaflutningar í atvinnuskyni	SÖ + FF 48	100	12
Eftirvagn flokkur BE	EV 4	4	7
Eftirvagn flokkar CE eða DE	EV 4	88 (CE) 104 (DE)	7
Fólksbifreið flokkur B, farþegaflutningar í atvinnuskyni	FF 16	68	3

Hafi ökunemi öðlast ökuréttindi í flokki C eða D og vill bæta við sig nýjum flokki, D eða C eftir því sem við á, má meta fjóra verklega tíma inn í námið. Hann þarf því að taka a.m.k. 8 verklegar kennslustundir fyrir seinni flokkinn.

Í skipulagi náms til aukinna ökuréttinda er gert ráð fyrir að neminn hafi lokið námi til almennra ökuréttinda og sé handhafi gilds ökuskírteinis.

Ökunemi skal fá þann tíma til ökunáms sem hann þarf til að ná þeim markmiðum sem sett eru fram í námskránni. Miðað er við að hver kennslustund sé 45 mínútur að lengd. Gera verður ráð fyrir að margir nemi þurfi fleiri kennslustundir en hér eru tilgreindar til að ná markmiðum námskrár.

Ökuskóla er heimilt að fjölga kennslustundum umfram lágmarks kennslustundafjölda námsgreinar en slíkt er kröfum ökunámsins óviðkomandi og skal nemum gerð grein fyrir því að kennslustundafjöldi þeirrar námsgreinar sé meiri en námskrá gerir ráð fyrir.

2. EFTIRVAGNAR

2.1 Markmið

Fjallað er um stærð og gerðir eftirvagna, tengingar og tækibúnað og helstu aðferðir við drátt þeirra í umferð.

Þessi námsgrein er fyrir þá sem vilja öðlast rétt til aksturs bifreiða með eftirvagna þyngri en 750 kg. (CE/DE).

Að því er stefnt að neminn:

- þekki ákvæði í lögum og reglugerðum um tengingu og drátt stórra eftirvagna.
- viti hvernig á að stjórna stórum ökutækjum með eftirvögnum rétt og örugglega við ólíkar aðstæður.

2.2 Efnispættir

Gerðir og búnaður eftirvagna

- Gerðir eftirvagna
- Tengibúnaður
- Hemlabúnaður
- Öryggi

Stjórnun stórra eftirvagna

- Eiginleikar
- Að bakka og beygja
- Hemlun og veggrip
- Hraði

Farmur - öryggispættir

- Farmur
- Fermingar- og affermingarbúnaður
- Reglur um ábyrgðir og farmskjöl

2.3 Kennslumarkmið og prófkröfur

Nemandinn kunnir skil á gerðum og notkun eftirvagna og þekki ákvæði um þá í lögum og reglum.

2.3.1 Gerðir og búnaður eftirvagna

Nemandinn þekki helstu gerðir eftirvagna (tengivagnar, festivagnar, hengivagnar) og reglur sem um þá gilda.

Þannig skal hann sem dæmi:

- vita hvers þarf að gæta varðandi hverja gerð eftirvagns til að tenging sé örugg og lögmælt.
- þekkja helstu atriði sem varða mismunandi gerðir tengibúnaðar, hlutverki einstakra hluta hans, samsetningu, notkun og daglegt viðhald hans.
- þekkja helstu aðferðir við að tengja stjórnubúnað eftirvagna við bifreið, svo sem hemla, ljós og ljósmerki, og kunna að líta eftir því að þessi búnaður sé í lagi.
- vita hvernig hemlar eftirvagna virka og hvernig á að líta eftir því að þeir séu í lagi.
- rækta með sér það viðhorf að öryggis sé gætt við notkun í meðferð hvers konar tengibúnaðar.

2.3.2 Stjórnun stórra eftirvagna

Nemandinn þekki helstu „lögmál“ við stjórnun bifreiðar með mismunandi gerðum eftirvagna.

Þannig skal hann sem dæmi:

- vita hvernig á að beygja bifreið með eftirvagni á öruggan hátt.
- vita hvernig á að bakka bifreið með eftirvagn á öruggan hátt.

- þekkja helstu hættur við að hemla með eftirvagn við þverrandi vegrip.
- þekkja reglur um hraðatakmarkanir bifreiða með eftirvagn.

2.3.3 Farmur - öryggisþættir

Neminn gangi rétt frá farmi (s.s. rétt stöflun og festing). Þannig skal hann sem dæmi:

- þekkja vanda í tengslum við mismunandi tegundir farms (t.d. fljótandi, hangandi, laus efni).
- þekkja reglur er varða feringu og affermingu vara og notkun hleðslutækja.
- þekkja ábyrgð ökumannsins að því er varðar móttöku, flutning og afhendingu vara í samræmi við umsamin skilyrði (meðferð samninga og farmskjala).

2.4 Efnistöð

Æskilegt er að neminn hafi öðlast nokkra reynslu af akstri stórra ökutækja áður en hann hefur nám til eftirvagna. Leggja skal ríka áherslu á öryggisþætti í stjórnun eftirvagna og aðferðum við tengingu eftirvagna.

3. VERKLEG KENNSLA

3.1 Meginmarkmið

Eftir kennsluakstur skal neminn:

- sýna leikni í að stjórna vörubifreið með stóran eftirvagn í umferð við fjölbreyttar og krefjandi aðstæður með sem mestu öryggi, framsýni og í samræmi við fyrirmæli umferðarlaga og reglna.
- þekkja og geta metið hættur sem og vísbendingar um aðsteðjandi hættur í umferðinni og bregðast rétt við þeim.
- kunna að útfæra umferðarlög og reglur við hagnýtar aðstæður (þ. e. í umferðinni) og geta með eigin orðum útskýrt ákvæði í lögum og reglugerðum er snerta umferð og búnað ökutækja.
- sýna getu í hagnýtum atriðum, svo sem eftirliti með slithlutum og forðabúrum.

3.2 Almennar ábendingar til ökuskóla

Í kennslumarkmiðum og prófkröfum hér á eftir eru sett fram lágmarksviðmið sem ökunemar þurfa að standa skil á. Ökuskólar og ökukennarar skulu gera vandaða áætlun um kennsluakstur almennt og aðlaga hana síðan að þörfum hvers nemanda eftir því sem námi hans vindur fram til að markmið um þekkingu, leikni og færni náist. Hver verkleg kennslustund skal undirbúin af kennara með nema þannig að ljóst sé hvað sé verið að þjálf. Á sama hátt ber að meta árangur hvernar kennslustundar. Kennslustundir í akstri ber að skrá jafnóðum í ökunámsbók.

Bent skal á að akstursreynsla nemenda á dráttartækið tryggir að ekki þarf að æfa allt frá grunni eins og í undirbúningi undir próf til almennra ökuréttinda á bifreið. M.a. þess vegna er

mikilvægt að kennsluáætlun sé miðuð við þarfir hvers einstaklings. Akstursreynsla á öðrum gerðum ökutækja á að tryggja að nemandi þekki umferðarlög og reglur, geti metið áhættu, þekki umferðarmerki, vegmerkingar, hljóðmerki, ljósmerki o.s.frv.

Kennslustundir skulu vera að lágmarki 7.

Fyrstu ökutímar á stór ökutæki skulu fara fram á afmörkuðu svæði, sem ekki eru opin fyrir almennri umferð. Tryggja verður vissa grunnleikni í stjórn ökutækisins áður en akstur er þjálfður í umferð.

Ökukennari þarf undir öllum kringumstæðum að kanna skilning nemans á umferðarlögum, -reglum og áhættumat sérstaklega út frá beitingu þessa við raunverulegar aðstæður í umferðinni. Kennsluáætlun skal miða við þessi markmið.

3.3 Kennslumarkmið og prófkröfur

Við aksturskennslu fyrir flokk CE/DE, vörubifreið/hópþifreið með stóran eftirvagn, skal leggja áherslu á að neminn sýni meiri þekkingu og hæfni í akstri en fyrir flokk C eða D. Neminn geri sér grein fyrir þeirri ábyrgð sem fylgir akstri stórra og þungra ökutækja með eftirvagn og líti á akstur í umferð sem félagslegt samspil við aðra vegfarendur.

3.3.1 Öryggisskoðun ökutækis

Neminn á að geta undirbúið akstur vörubifreiðar með eftirvagn og framkvæmt tæknilegt eftirlit með tilliti til umferðaröryggis. Neminn skal m.a. vera fær um að:

- *stilli sæti baksýnispegla, öryggisbelti og höfuðpúða ökumanns ef um slíkt er að ræða.*
- *athuga hemla, stýri, hjól, hjólbarða, felgurær, aurbretti, framrúðu, rúður og rúðupurrkur, merkjabúnað, vökva (t.d. vélarolíu, kælivökva, rúðuvökva), loftþrýsting, loftgeyma og*

fjöðrunarbúnað, athuga og kunna að nota mælaborð og annan búnað við vinnustöð ökumanns.

- *athuga loftþrýsting, loftgeyma og fjöðrunarbúnað.*
- *gera sérstakar öryggisráðstafanir varðandi ökutæki: athuga farmrými, dyr á farmrými, hleðslubúnað, læsingu vegna stýrihúss (ef um hana er að ræða), hleðslumáta og frágang farms, öryggisbelti, skyndihjálparbúnað, slökkvitæki og annan öryggisbúnað.*
- *athuga tengibúnað, hemla- og raftengi.*
- *lesa vegakort og velja akstursleið.*

3.3.2 Sérstakar leikniæfingar

Neminn skal vera fær um að:

- *tengja eftirvagn við ökutækið og aftengja hann; þegar æfingin hefst skal dráttartækið standa við hlið eftirvagnsins (þ.e. ekki í línu við hann)*
- *taka beygju aftur á bak fyrir horn, úr beinni stöðu og aftur í beina stöðu.*
- *stöðva vagnlest af öryggi við fermingu og affermingu við skábraut/pall eða svipaða aðstöðu.*
- *stjórna og nota fermingar og affermingarbúnað s.s. sturtur.*
- *ganga frá vagnlest á öruggum stað, með öruggum hætti og án hættu fyrir umhverfið.*

3.3.3 Akstur í umferð

Neminn skal öryggi í akstri vagnlestar og m.a. vera fær um að:

- *aka út úr stæði, aka af stað eftir að hafa numið staðar í umferð og aka út úr heimreið.*

- *aka eftir beinum vegum, mæta ökutækjum sem koma úr gagnstæðri átt, þar á meðal við þröngar aðstæður.*
- *aka í beygjum.*
- *aka um allar gerðir gatnamóta, að þeim og yfir þau og útúr.*
- *breyta akstursstefnu: beygja til hægri og vinstri, skipta um akrein.*
- *aka inn á eða út af vegum með mismunandi leyfðan hámarkshraða, aka inn í umferð frá aðrein, aka inn á frárein.*
- *aka fram úr öðrum ökutækjum í umferð, aka meðfram hindrunum, til dæmis ökutækjum sem hefur verið lagt, láta önnur ökutæki í umferðinni aka fram úr.*
- *aka um sérstök umferðarmannvirki s.s. biðstöðvar fyrir strætisvagna, gangbrautir, upp og niður langar og brattar brekkur, þrönga vegi, jarðgöng o.fl.*
- *hemla mjúkt og nauðhemla.*
- *aka á malarvegum og þjóðvegum við mismunandi aðstæður.*
- *gæta viðeigandi varúðarráðstafana þegar farið er inn í eða út úr ökutæki, það stöðvað eða því lagt.*
- *sýna aksturshætti sem stuðla að hagkvæmni í rekstri ökutækisins og verndun umhverfis vegna mengunar.*

Í öllum atriðum hér að ofan er miðað við að þau geti átt sér stað í margbreytilegri umferð. Neminn skal sýna mikla leikni, þekkingu og framsýni um leið og fyllsta öryggis er gætt og allar nauðsynlegar varúðarráðstafanir eru viðhafðar.

4. PRÓFLÝSING

4.1 Prófferlið

Tilgangur ökuþrófs er að meta hvort próftaki búi yfir þeirri þekkingu, hæfni og leikni sem áskilin er til að hann geti stjórnað hlutaðeigandi ökutæki af nægu öryggi og til að fá útgefið ökuskráteini.

Ökuþróf til eftirvagnaréttinda er aðeins verklegt og samanstendur því af munnlegu prófi og akstursþrófi.

Að loknu hverju prófi tilkynnir prófdómari próftaka hvort hann hafi staðist próf. Að jafnaði skal upplýsa próftaka strax að loknu prófi um þær villur sem hann gerði í prófinu.

Standist próftaki ekki próf má hann gangast undir próf að nýju að viku liðinni.

4.2 Verklegt próf

Tilgangur verklegs prófs er að komast að raun um hvort próftaki hafi þá þekkingu, athygli og færni sem þarf til að aka vörubifreið með eftirvagn í umferðinni af öryggi fyrir hann sjálfan, farþega og aðra vegfarendur án stuðnings ökukennara.

Í upphafi prófs kannar prófdómari skilríki próftakans og útskýrir hvernig prófið gengur fyrir sig. Hann fer yfir staðfestingar og skýrslur um nám í ökunámsbók og kannar ástand prófbifreiðar ef ástæða þykir til.

Verklega prófið er þríþætt, munnlegt próf, æfingar á lokuðu svæði og akstursþróf. Próftaki þarf að standast munnlegt próf áður en akstursþróf getur hafist. Að loknu verklegu prófi gefur prófdómari áritun sína til staðfestingar á því að próftaki hafi staðist próf.

4.2.1 Munnlegt próf

Í munnlegu prófi er að kannað hvort próftaki hafi þá þekkingu á gerð og búnaði eftirvagna og skilning á hlutverki ökumanns vörubifreiðar að hann geti:

- undirbúið akstur af öryggi,
- greint galla eða bilanir er fram kunna að koma og máli skipta um öryggi og
- haldið henni þannig við að ekki verði um óeðlilegar bilanir að ræða sem gera hana óörugga í akstri eða auka verulega rekstrarkostnað hennar.

Prófdómari leggur fyrir munnlegt próf af spjaldi sem próftaki dregur.

Munnlegt próf er lagt fyrir próftaka í eða utan við vagnlest á undan akstursprófi. Í munnlegu prófi skal spyrja próftaka um efni er varða stjórnæki, öryggisbúnað og öryggisskoðun bifreiðar með eftirvagn.

Eftirfarandi atriði skal próftaki geta svarað spurningum um eða eftir atvikum sýnt hvernig eigi að framkvæma:

- stjórnæki ökutækisins
- virkni eftirvagnahemla við mismunandi aðstæður
- öryggiseftirlit utan við vagnlest áður en lagt er af stað
- tengingu og aftengingu eftirvagns
- helstu lögmál um stjórnun og sérkenni mismunandi eftirvagna.

Prófið tekur ekki minna en fimm til tíu mínútur og samanstendur af fimm spurningum. Próftaki skal svara þeim öllum rétt en stenst próf þótt svar við tveimur spurningum sé ekki fullkomið. Próftaka er strax tilkynnt niðurstaða munnlegs próf.

4.2.2 Æfingar á lokuðu svæði

Próftaki skal framkvæma æfingar á sérstöku svæði. Prófdómari getur ákveðið að æfingar fari fram við aðrar aðstæður sem fullnægja settum kröfum. Val æfinga skal vera á milli A og B eftir því sem prófdómari telur henta. Prófdómari skal meta hvort hann dæmir æfingar utan við vagnlest eða inni í bifreið. Próftaki fær 7 mínútur til að framkvæma æfingu. Hann má laga til vagnlest að vild í æfingu en verður að skila henni í lokahlið innan tímamarka til að standast próf.

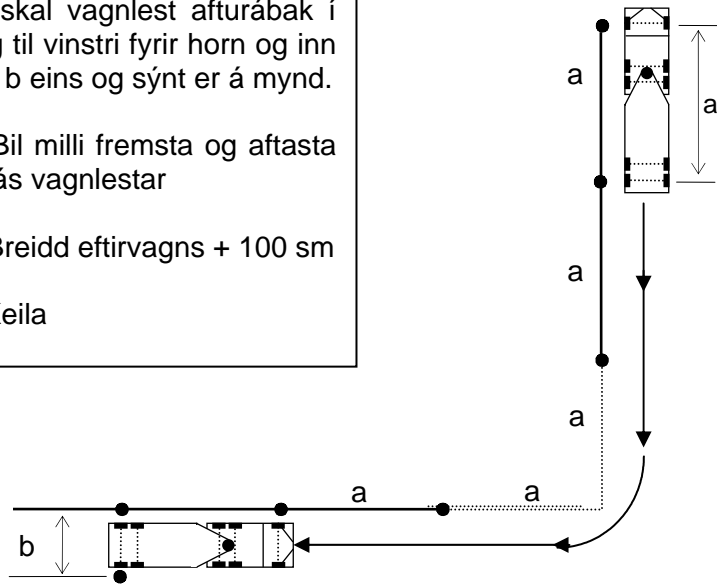
Æfing A; bakkað fyrir horn

Aka skal vagnlest afturábak í sveig til vinstri fyrir horn og inn í hlið b eins og sýnt er á mynd.

a = Bil milli fremsta og aftasta ás vagnlestar

b = Breidd eftirvagns + 100 sm

● = Keila

Æfing B; bakkað í sveig

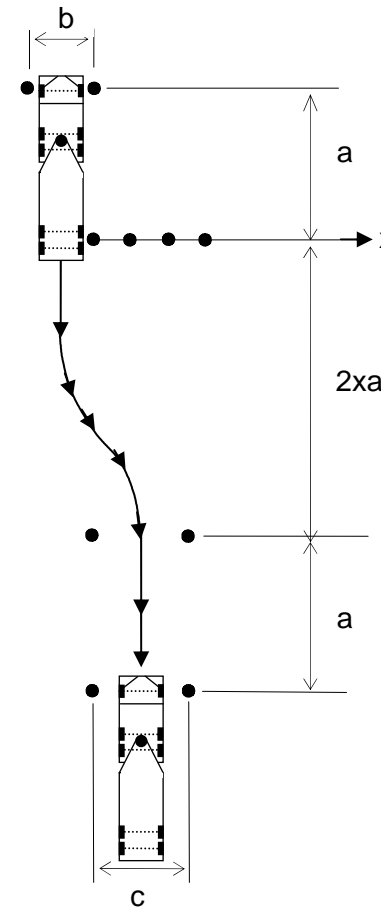
Próftaki skal aka vagnlest afturábak úr beinni stöðu í sveig og enda í hliði í beinni stöðu vagnlestar. Próftaki má ekki aka hægra megin fram fyrir keiluröð merкта x á mynd.

a = Bil milli fremsta og aftasta ás vagnlestar

b = Mesta breidd vagnlestar + 100 sm

c = Mesta breidd vagnlestar + 150 sm

● = Keila

4.2.3 Aksturspróf

Að stöðnu munnlegu prófi og æfingum á lokuðu svæði fer aksturspróf fram samkvæmt próflýsingu og undir stjórn prófdómara.

Í akstursprófi má prófdómari eingöngu hafa afskipti af stjórn bifreiðar af umferðaröryggisástæðum. Hann skal eftir því sem unnt er láta próftaka ótruflaðan en fylgjast þeim mun betur með akstursháttum hans, gæta að hvort hann fer eftir umferðarreglum og hvort hann ekur af fyllsta öryggi miðað við aðstæður. Prófdómari skal fylgjast með öllum vísbendingum um athygli og framsýni próftakans í umferðinni og viðbrögðum hans við hugsanlega aðsteðjandi hættum. Nauðsynlegar ábendingar og fyrirmæli ber prófdómara að gefa greinilega og í tæka tíð þannig að próftaka gefist ráðrúm til að skilja þær og fara eftir þeim. Prófdómari má ekki gefa fyrirmæli sem leiða myndu til brota á umferðarreglum ef hlýtt væri.

Í akstursprófi er prófað úr atriðum sem koma fram í verklegum hluta kennslu, *kennslumarkmið og prófkröfur*, en þau atriði tengjast:

- undirbúningi aksturs og frágangi bifreiðar,
- tæknilegri leikni á bifreið og
- hæfni í umferðinni, öryggi, tillitssemi við aðra vegfarendur og fylgni við umferðarreglur.

Ef próftaki við munnlegt próf og aksturspróf getur ekki talað og skilið íslensku eða erlent tungumál sem prófdómari veldur nægilega vel skal notast við túlk sem verkstjóri ökuþrófa viðurkennir.

Hafi próftaki staðist prófið undirritar próftaki og prófdómari prófgögn þar að lútandi. Fullfrágengin ökunámsbók verður eftir í höndum prófdómara.

4.3 Prófbifreiðin

Við aksturspróf skal nota viðurkennda ökutæki, sem próftaki leggur til. Vagnlestin má ekki vera merkt eða auðkennd sem ökutæki til kennslu. Ökutækin skulu vera þrifaleg og með gilda skoðun. Fylgja skal fyrirmælum í III. viðauka reglugerðar um ökuskrá, nr. 501/1997, með síðari breytingum, um ökutæki sem notuð eru til ökukennslu og við verklegt próf.

4.4 Prófdæming

Einn prófdómari er í munnlegu prófi og akstursprófi sem stjórnar prófi og dæmir það. Próftaki má vera viðbúinn því að fleiri aðilar á vegum Umferðarstofu sitji sem farþegar í bifreið meðan á akstursprófi stendur.

Við mat á villum í verklegu prófi skal unnið eftir viðmiðunarkvarða akstursprófa. Viðmiðunarkvarðinn er gerður í samráði við Ökukennarafélag Íslands og segir til um hvað telst villa og hversu alvarleg hún er.

Við matið skal prófdómari huga sérstaklega að því hvort próftaki aki af gætni, í samræmi við stærð og gerð ökurækisins og taki tillit til annarra í umferðinni. Með þessu móti ætti að vera hægt að meta akstursháttann í heild og prófdómari ætti að taka tillit til þessa í heildarmati á próftakanum. Þetta tekur til aðlögunarhæfni og einbeitingar (öryggis) í akstri og þess að taka tillit til ástands vegar og veðurskilyrða og til annarrar umferðar og hagsmuna annarra vegfarenda (einkum þeirra sem minna mega sín) og þess að vera við öllu búinn.

4.5 Prófstaður

Sá hluti prófsins, þar sem frammistaða próftakans í sérstökum æfingum er metin, getur farið fram á sérstöku prófunarsvæði. Sá hluti prófsins, þar sem akstur í umferð er metinn, á, þar sem því verður við komið, að fara fram við sem fjölbreyttastar aðstæður á vegum í dreifbýli og þéttbýli sem og götum í

þéttbýli með mismunandi leyfðum hámarkshraða. Taka skal mið af því að skilyrði til aksturs séu dæmigerð fyrir þá erfiðleika sem geta orðið á vegi ökumanna.

4.6 Tímalengd prófs

Lengd prófsins og vegalengdin, sem farin er, skal vera nægileg til að hægt sé að meta þá hæfni og hegðun sem mælt er fyrir um í námskrá þessari.

Próftími miðast við 55-60 mínútur. Aksturstími í umferð má aldrei vera skemmri en 45 mínútur. Til aksturstíma í umferð má ekki telja tíma sem varið er til annarra þátta s.s. móttöku próftakans, undirbúning ökutækisins, tæknilega athugun á ökutækinu með tilliti til umferðaröryggis (öryggiseftirlit), munnlegt próf, sérstakar æfingar né kynningu á niðurstöðu verklega prófsins.

Innihald og áfangar bóklegs náms til aukinna ökuréttinda Viðmiðunartafla

Taflan sýnir fjölda kennslustunda í bóklegu námi til aukinna ökuréttinda. Hver kennslustund er 45 mínútur að lengd.
Gert er ráð fyrir að bóklegu námi til almennt á ökuréttinda (flokkur B) sé lokið.

Skamm- stöfun	Námshæðir Námsgreinar	C Vörubíll	D Hópbíll	L Leigubíll	BE/CE/DE Eftirvagn
UF	Umferðaræði	12	12	12	
US	Umferðarsálfæði	12	12	12	
SK	Skynðihjálp	16	16	16	
BT	Biltækni	12	12	12	
SÖ	Stór ökutæki	32	32		
FF	Ferðaræði		16	16	
EV	Eftirvagnar				4
	Kennslustundir alls:	84	100	68	4
	Kennslustundir í akstri:	12	12	3	7

Umferðarstofa, Borgartúni 30, 105 Reykjavík

Sími: 580 2000 - fax: 580 2003

Vefsíða: www.us.is - netfang: okuprof@us.is